

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Рябовол Дмитро Анатолієвич народився 03.02.1998 року, в м. Харків. громадянин України

Закінчив у 2020 році Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. Отримав ступінь вищої освіти магістр, спеціальність 051 "Економіка", освітня програма "Економіка та економічна політика".

У 2021 році вступив за конкурсом до аспірантури економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Навчається на ОНП за галуззю знань «Соціальні та поведінкові науки» для здобуття ступеня доктор філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Рябовол Дмитро Анатолієвич виконав акредитовану освітньо-наукову програму за галуззю знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність 051 «Економіка» для здобуття ступеня доктор філософії

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом по Харківському національному університету імені В.Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України від 29 квітня 2026 року № 0114-1/185, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – Соболева Володимира Михайловича, доктора економічних наук, професора, професора з во кафедри економічної теорії та економічних методів, управління економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Рецензентів - Гринько Алла Павлівна - д.е.н, професор, професор ЗВО кафедри менеджменту, бізнесу та професійних комунікацій Навчально-наукового інституту «Каразінського банківського інституту Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Шуба Тетяна Петрівна к.е.н., доцент, завідувачка кафедрою міжнародної економіки та світового господарства економіки економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Офіційних опонентів - Гросул Вікторія Анатоліївна, д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та бізнесу Державний біотехнологічний університет Державного біотехнологічного університету

Кулакова Світлана Юріївна - к.е.н, доцент, доцент ЗВО кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

на засіданні «03» липня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Рябоволу Дмитру Анатолієвичу на підставі публічного захисту дисертації. «Конкуренція в умовах цифрової трансформації» за спеціальністю 051 «Економіка».

Дисертацію виконано у Харківському національному університеті імені В.Н.Каразіна

Науковий керівник Коломієць Ганна Миколаївна доктор економічних наук, професор, професор з во кафедри економічної теорії та економічних методів, управління економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що швидкі зміни, які відбуваються в сучасних умовах, постійно перетворюють господарське середовище та конкурентні відносини, це вимагає перегляду усталеного сприйняття природи конкуренції, насамперед, з точки зору впливу перманентних цифрових трансформацій. Тема має практичну значущість в сучасних реаліях України з огляду на необхідність виокремлення напрямів удосконалення регулювання конкурентних відносин як засобу розвитку національної економіки. На підставі визначеної актуальності було сформульовано мету, завдання та методи дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Аспірант *Рябовол Д.А.* виконав дослідження в межах планової науково-дослідної теми кафедри економічної теорії та економічних методів управління Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Радикальна невизначеність як імператив інституційних трансформацій господарської системи». Номер державної реєстрації 0124U001667, де особисто автором досліджувалися конкуренція: зміст, моделі регулювання в контексті впливу на національну економіку.

Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Аспірантом *Рябоволом Д.А.*

– Вперше:

-сформульовано уявлення про конкурентну поведінку господарюючих суб'єктів в цифровій економіці на основі застосування принципів поведінкової економіки щодо особливостей когнітивних спотворень, класифіковані види несумлінної конкурентної поведінки, що виникають на основі використання цифрових інструментів. (2.3);

-обґрунтована концепція національної конкурентної політики в Україні, яка вже не може обмежуватись антимонопольним регулюванням, має базуватись на ролі держави, як координатора відносин з глобальними інститутами регулювання конкуренції, балансира амбівалентності функцій конкуренції та переходити від статичної протидії монополіям до динамічного стимулювання сумлінної конкуренції, використовуючи превентивні інструменти й поведінкові підходи. (3.3).

– Набула подальшого розвитку

-трактовка цифрової трансформації шляхом обґрунтування її перманентного характеру, розкриття її властивостей на основі співвіднесення з технологічною і економічною трансформаціями, виокремлення двох механізмів ініціації

-теоретичне бачення конкуренції, шляхом обґрунтування її ролі як тригера цифрової трансформації, ускладнення її форм і методів, розширення суб'єктної і об'єктної бази конкуренції; класифікації її моделей за різними критеріями: напрямками конкурентних відносин, еволюцією методів, видами взаємовідносин суб'єктів конкуренції, статичності/динамічності, рівнями функціонування конкуруючих суб'єктів (1.2);

-поняття цифрового ринку щодо його змісту та еволюції, як середовища розвитку цифрової конкуренції, його властивостей на різних етапах життєвого циклу і ознаках сформованого ринку: концентрації влади цифровими гігантами; їх монопольного становища, як швидко виникаючої ознаки; зростаючих бар'єрів входу на такі ринки; алгоритмічної конкуренції. Ідентифіковані різні моделі цифрових ринків (за суб'єктами, за об'єктами транзакцій, за типами платформ, масштабом та рівнем охоплення, моделями монетизації), які обумовлюють особливості конкуренції (2.1)

- наукове уявлення стосовно цифрової конкуренції на основі обґрунтування ускладнення конкурентної взаємодії на цифрових ринках, де поєднуються, елементи

конкуренції: горизонтальної та вертикальної, глобальної та локальної; конкуренції та коопетиції; систематизації: інструментів цифрової конкуренції (за впливом на результат (базові, ключові, виникаючі), конкурентів за технологічною інноваційністю (лідери, послідовники, початківці), застосування цінових і нецінових цифрових методів; диференціації за походженням і інструментами сумлінної і несумлінної конкуренції (2.2).

-концепція ринкової влади за рахунок виокремлення її особливостей в процесі цифрових перетворень, а саме: поєднання транзитивності та інтранзитивності; за реалізацією суб'єктами (компаніями, платформами, екосистемами, споживачами); за засобами здійснення (влада даних, влада платформ, алгоритмічна влада, поведінкова влада, інфраструктурна влада); за формами прояву ринкової влади (явна і прихована) (3.1.).

– Удосконалено

-модель регулювання конкурентних відносин на основі порівняльного аналізу і узагальнення національних практик цифрової конкуренції шляхом виокремлення моноцентричної і поліцентричної моделі, обґрунтування фокусу регулювання: на видах діяльності, на системно важливих суб'єктах, на застосуванні засобів - або заборони, або пом'якшення, або стимулювання конкурентних дій, співставленні ex-post та ex-ante регулювання. (3.2)

-систематизація ризикопороджуючих чинників спотвореного сприйняття конкуренції регуляторами, що проявляється в абсолютизації кількісного підходу до розуміння монополізації, переоцінці ролі цінової конкуренції,упередженому сприйнятті великих платформ виключно ворогами конкуренції, ілюзії вибору (латентна ринкова влада) як доказ конкуренції (3.2).

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що викладені в роботі теоретико-методологічні підходи щодо конкуренції в цифровій економіці впроваджено в навчальний процес кафедри економічної теорії та економічних методів управління економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна при викладанні дисциплін «Мікроекономіка», «Поведінкова економіка», «Інституційна економіка», «Бізнес етика та бізнес комунікації» за ОПІ бакалавра «Бізнес економіка» спеціальність 051 «Економіка» та «Управлінська економіка» за спеціальність С1.01. «Економіка та міжнародні економічні відносини»; «Стратегії розвитку суб'єктів господарювання» за ОПІ магістра «Економіка та економічна політика» спеціальність С1.01. «Економіка та міжнародні економічні відносини» (Акт впровадження).

Відповідно до акту впровадження компанії ГВМО СТОР менеджмент зацікавило обґрунтовані властивості конкурентної поведінки господарюючих суб'єктів в цифровій економіці особливо що стосується когнітивних спотворень, класифікування видів несумлінної конкуренції, що виникають на основі використання цифрових інструментів. Привернуло увагу аргументації ускладнення конкурентної взаємодії на цифрових ринках, де поєднуються елементи конкуренції: горизонтальної та вертикальної, глобальної і локальної; конкуренції та коопетиції (Акт впровадження).

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Сформульовані у дисертаційній роботі наукові положення, висновки та рекомендації ґрунтуються на теоретично-методологічних засадах економічної науки, а саме інтеграції системно-еволюційного, інституційного, структурно-функціонального

підходів, узагальненні поглядів та ідей провідних вітчизняних і зарубіжних учених, використанні системи загальнонаукових і спеціальних методів. У роботі здійснено аналіз значного обсягу статистичних даних науково-дослідних установ, міжнародних організацій, державної служби статистики України. Загалом наукові результати, отримані в дисертації, є достовірними, науково обґрунтованими та доказовими.

Апробація результатів дисертації.

Матеріали дисертації оприлюднено у виступах на 5 міжнародних конференціях:

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Riabovol D. A., Tutunnikova S. V. Platform as a factor of modern competition / Modern Aspects of Modernization of Science: Status, Problems, Development Trends : materials of the 29th International Scientific and Practical Conference, February 7, 2023, Teplice (Czech Republic), remotely / ed. by I. V. Zhukov, Ye. O. Romanenko. – Teplice : NGO “VADND”, 2023. P. 406–411.

2. Рябовол Д.А., Коломієць Г.М. Забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах розвитку цифрової економіки. - Дванадцята міжнар. наук.-практ. конф., Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики 8 вересня 2023 р. Одеса: ОНЕУ. С. 123-124.

URL : <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi80/0060224.pdf>

3. Riabovol D. A. The impact of AI on the competition in the digital economy / Національні економіки в умовах новітніх глобальних викликів : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Харків, 1–28 лют. 2023 р.). – Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова [та ін.]. – Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2023. С. 141-143.

URL: <https://ojs.kname.edu.ua/index.php/area/uk/article/view/3201/3044>

4. Рябовол Д. А. Цифрова конкуренція як драйвер регіонального розвитку / Проблеми та перспективи забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку територій: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Харків, 27–28 жовт. 2023 р.). – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. С. 115–118.

URL : <https://ekhnuir.karazin.ua/server/api/core/bitstreams/526ecd46-a474-4c1e-a55e-e89c5a6cb0c3/content>.

5. Рябовол Д. А. Конкуренція – драйвер цифрової інтеграції в корпоративному середовищі / Управління розвитком економічного середовища в умовах глобальних трансформацій : зб. тез доп. III Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 6–7 лют. 2025 р.). – Харків, 2025. С. 407–409. URL : <https://econmgmt.uepa.karazin.ua/wp-content/uploads/2025/03/Конференція-УІПА-6-7-лютого-2025.pdf>.

Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.

Дисертаційна робота Рябовола Д.А. є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею. Наукові положення, розробки, висновки та рекомендації, що викладені у дисертації та винесені на захист, щодо властивостей конкуренції в умовах цифрової трансформації, отримані особисто здобувачем. У дисертації наведені посилання на джерела інформації щодо використаних визначень, розробок, відомостей, статистичних даних тощо. з дотриманням норм законодавства про авторське право. (протоколи перевірки на плагіат додаються)

Спеціальність, якій відповідає дисертація: дисертація повністю відповідає паспорту спеціальності 051 Економіка

Єдність змісту роботи, оцінка мови та стилю дисертації.

Матеріали дисертації викладено послідовно, логічно з дотриманням науково стилю.

Відповідність дисертації вимогам п.6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 зі змінами та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40.

Дисертація містить нові науково обґрунтовані результати проведених Рябовол Д.А. досліджень перетворення конкурентних відносин в умовах сучасного ринку, які виконують наукове завдання, щодо визначення напрямів удосконалення регулювання конкурентних відносин як засобу розвитку національної економіки, що має істотне значення для галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами)).

За матеріалами дисертації здобувачем опубліковано 7 статей, з них 1 –

7 - у наукових фахових виданнях України; та 5 тез доповідей у матеріалах міжнародних конференцій.

Публікації у фахових виданнях України з присвоєнням категорії «Б»:

1. Рябовол Д. А. Регулювання конкурентних відносин в контексті відновлення національної економіки. *Ефективна економіка*. № 8. 2025.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.8.105>

URL : <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/7367>.

2. Riabovol D. A., Kramarenko A. O., Davydov D. S., Kvitka A. V. The role of cloud technologies in the digital economy. *Бізнес Інформ*. 2020. № 8. С. 171–177. DOI: 10.32983/2222-4459-2020-8-171-177

URL : https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-8_0-pages-171_177.pdf.

Особистий внесок здобувача: формування структурованого та обґрунтованого розуміння впливу розвитку хмарних технологій на ефективність бізнесу в цифровій економіці, та вплив на бізнес-процеси при їх активному впровадженні.

3. Рябовол Д.А., Коломієць Г.М. Амбівалентність впливу е-платформ на конкуренцію. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 20. С. 47-53.

DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.20.47>

URL : <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/4770/4811>

Особистий внесок здобувача: аналіз механізмів стимулюючого та обмежуючого впливу електронних платформ на конкурентні відносини.

4. Рябовол Д.А., Коломієць Г.М. Зміни конкуренції як похідна зміни бізнес-моделей. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*. №4(15). 2024. С. 153-167.

DOI: <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2024-4-12>

URL : <https://periodicals.karazin.ua/fcs/article/view/24369/22490>

Особистий внесок здобувача: аналіз функціонування глобальних маркетингових та їх впливу на конкурентну поведінку підприємств в умовах сучасного цифрового ринку.

5. Рябовол Д. А., Коломієць Г. М. Розвиток конкуренції маркетингових як драйвер відновлення економіки України. *Бізнес Інформ*. № 9. 2024. С. 115–122.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-9-115-122>

URL : https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-9_0-pages-115_122.pdf

Особистий внесок здобувача: обґрунтування важливої ролі конкуренції новітніх бізнес моделей в розвитку внутрішнього ринку, в створенні підґрунтя для сталого економічного зростання та відновлення економіки України.

6. Рябовол Д. А., Коломієць Г.М. Меленцова О.В. Король В.О. Конкурентна поведінка – імператив удосконалення інститутів в цифровій економіці. *Ефективна економіка*. 2025. № 12. С. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.12.32>

Особистий внесок здобувача: характеристика властивостей конкурентної поведінки бізнесу в цифровій економіці.

7. Ruabovol Dmitry, Kolomiyets Ganna, Melentsova Olga. Digital competition as a driver of client-oriented strategies. *Економіка та суспільство*. 2025 №82

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/82>

Провідний внесок за обсягом у матеріалах публікацій належить аспіранту. Рябовол Д.А. провів збір, обробку і аналіз одержаних результатів та підготовку їх до друку.

Зміст наукових публікацій та вказаний конкретний особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій свідчить про повноту опублікованих результатів дисертації.

У дискусії взяли участь

голова Соболев В. М., доктора економічних наук, професора, професора з во кафедри економічної теорії та економічних методів, управління економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Грінько А. П. д.е.н, професор, професор ЗВО кафедри менеджменту, бізнесу та професійних комунікацій Навчально-наукового інституту «Каразінського банківського інституту Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (рецензент).

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

Разом із тим, у дисертаційній роботі залишаються окремі проблемні питання, які потребують додаткового опрацювання:

1. Потребує дещо більш детального висвітлення практичний аспект функціонування цифрової конкуренції в Україні, зокрема через аналіз діяльності конкретних галузей, ринків або підприємств. Доцільним видається розширення емпіричної складової дослідження шляхом використання прикладних кейсів, що відображають особливості конкурентної взаємодії в умовах цифровізації, а також демонструють вплив сучасних цифрових інструментів на ринкову поведінку суб'єктів господарювання. Більш глибоке опрацювання цього напрямку сприяло б посиленню практичної значущості отриманих результатів та конкретизації запропонованих рекомендацій.

2. Обмеженням є використання кількісних методів аналізу для оцінювання рівня конкуренції на цифрових ринках, що могло б посилити обґрунтованість отриманих висновків.

3. Недостатньо висвітлено питання регулювання нових форм недобросовісної конкуренції у цифровому середовищі (маніпуляції даними, алгоритмічні змови тощо).

4. Доцільним видається приділення уваги в дисертації питанню, пов'язаному з роллю людського фактору, цифрової культури та їх впливом на конкуренцію організацій, зокрема в контексті формування нових моделей управління, адаптації до цифрових змін і розвитку інноваційного потенціалу. Поглиблення цього аспекту

дозволило б більш повно розкрити поведінкові та ціннісні чинники конкуренції, а також визначити роль цифрових компетентностей і організаційної гнучкості у забезпеченні ефективної діяльності суб'єктів господарювання в умовах цифрової трансформації.

5. Окремі рекомендації щодо вдосконалення державної політики, на мою думку, мають узагальнений характер і потребують більшої конкретизації механізмів їх реалізації.

6. Потребує окремого додаткового редагування текст дисертації.

Проте зазначені зауваження мають рекомендаційний характер і не зменшують загальної наукової цінності виконаного наукового дослідження.

Шуба Тетяна Петрівна к.е.н., доцент, завідувачка кафедрою міжнародної економіки та світового господарства економіки економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (рецензент).

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

1. Дисертація містить ґрунтовний теоретичний огляд еволюції конкуренції та цифрових ринків, що є сильною стороною роботи. Водночас історико-теоретична частина (особливо розділ про етапи розвитку теорій конкуренції) дещо розлога. Рекомендується стиснути її на 10–15 % (наприклад, шляхом об'єднання схожих положень класичних і неокласичних підходів), щоб звільнити місце для глибшого аналізу сучасних українських кейсів — це зробить текст динамічнішим і ближчим до практичних рекомендацій (С. 51-68).

2. Автор вдало інтегрує зарубіжний досвід регулювання (ЄС, підходи США та Китаю) з пропозиціями для України. Для ще більшої прикладної цінності варто було б додати 1–2 короткі приклади українських цифрових платформ (наприклад, Rozetka як маркетплейс, Monobank як fintech-екосистема чи Helsi/Tabletka.ua як цифрові сервіси в охороні здоров'я — з урахуванням недавніх рішень АМКУ 2025–2026 рр.). Це посилює ілюстративність висновків без значного збільшення обсягу (С. 163-171).

3. Класифікації суб'єктів, інструментів і моделей цифрової конкуренції виконані системно та оригінально. Бажано було б доповнити їх коротким візуальним представленням (таблиця або схема) — наприклад, матрицею «суб'єкт — інструмент — рівень технологічності», що полегшило б сприйняття матеріалу та могло б стати зручним для подальшого використання в наукових публікаціях чи рекомендаціях для АМКУ (С. 110-117).

4. Пропозиції щодо удосконалення конкурентної політики в Україні (перехід до ex-ante/ex-post, поліцентричність, поведінкові інструменти) є актуальними, особливо з огляду на пріоритети АМКУ на 2026 рік (посилений контроль за цифровими платформами, онлайн-пошуковими системами та прайс-агрегаторами). Для повнішої гармонізації з ЄС варто було б коротко згадати про перспективу впровадження елементів DMA в українське законодавство (наприклад, через євроінтеграційні зобов'язання та потенційне створення єдиного регулятора цифрових ринків) — це додало б стратегічної глибини (С. 201-210).

Загалом, незважаючи на зазначені зауваження, дисертаційна робота Рябовол Д.А. є самостійним, завершеним науковим дослідженням, що містить сукупність нових науково обґрунтованих результатів, має теоретичне та практичне значення, відповідає критеріям, встановленим Порядком присудження ступеня доктора філософії (Постанова КМУ № 44 від 12.01.2022 зі змінами).

Офіційні опоненти - Гросул Вікторія Анатоліївна, д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та бізнесу Державний біотехнологічний університет Державного біотехнологічного університету:

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

1. У підрозділі 1.1 «Цифрова трансформація економіки: природа, чинники змін та еволюція поглядів» (с. 28–49) автором ґрунтовно досліджено природу цифрової трансформації та обґрунтовано її перманентний характер як процесу взаємодії висхідних і низхідних інституційних змін. Разом із тим потребує додаткового уточнення співвідношення категорій «цифровізація», «цифрова трансформація» та «цифрова економіка», оскільки наведені в роботі підходи демонструють їх тісний взаємозв'язок, але не завжди дозволяють провести достатньо чіткі межі між зазначеними поняттями.

2. У підрозділі 2.1 «Цифрові ринки: новелізація сучасних практик» (с. 84–104) автором запропоновано змістовну класифікацію цифрових ринків за моделями економічних взаємовідносин, об'єктами транзакцій, типами платформ та бізнес-моделей. Водночас у роботі недостатньо розкрито механізми формування ринкової влади через контроль над даними та обмеження доступу до них, що сьогодні є одним із ключових джерел конкурентних переваг цифрових платформ.

3. У підрозділі 2.2 «Цифрова конкуренція: типи, форми, методи» (с. 105–126) автор переконливо розкриває трансформацію інструментів цифрової конкуренції та обґрунтовує амбівалентність її наслідків для розвитку конкурентного середовища. Разом із тим окремі положення щодо посилення ринкової влади цифрових платформ доцільно було б підкріпити ширшим використанням кількісних показників концентрації ринку та міжнародних емпіричних оцінок рівня монополізації цифрових екосистем.

4. Науковий інтерес становлять результати підрозділу 2.3 «Конкурентна поведінка в умовах цифрових перетворень» (с. 127–144), де автором запропоновано моделі конкурентної поведінки суб'єктів господарювання («моноактор», «партнер», «адаптер», «претендент») та наведено приклади їх трансформації. Водночас критерії переходу компаній між зазначеними моделями потребують більшої формалізації, що підвищило б можливість практичного використання запропонованого підходу та його емпіричної перевірки.

5. У підрозділі 3.2 «Імперативи удосконалення регулювання конкурентних відносин в умовах цифрових трансформацій» (с. 171–194) здійснено ґрунтовний аналіз сучасних моделей регулювання цифрових ринків та обґрунтовано необхідність поєднання підходів ex-ante та ex-post регулювання. Разом із тим доцільним було б більш детально розкрити можливості адаптації новітніх європейських регуляторних механізмів до українських умов, особливо в контексті гармонізації конкурентного законодавства України з правом Європейського Союзу.

6. У підрозділі 3.3 «Регулювання конкурентних відносин в Україні та напрями їх удосконалення» (с. 195–211) автором обґрунтовано концепцію національної конкурентної політики України, засновану на переході від статичної протидії монополізації до динамічного стимулювання сумлінної конкуренції та використання поведінкових підходів у регулюванні. Разом із тим окремі механізми практичної реалізації запропонованої концепції через інструменти діяльності Антимонопольного комітету України потребують подальшої конкретизації. Зазначені зауваження мають переважно дискусійний характер, не знижують загальної позитивної оцінки

дисертаційної роботи та можуть бути враховані автором у подальших наукових дослідженнях і практичній діяльності.

Кулакова Світлана Юріївна - к.е.н, доцент, доцент ЗВО кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (опонент).

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

Загалом високо оцінюючи наукову та практичну значущість отриманих дисертантом результатів, варто відзначити наявність деяких дискусійних положень у дисертаційній роботі:

1. Аналіз цифрової трансформації підкреслює її здатність посилювати конкурентоспроможність, стимулювати інновації та підвищувати ефективність економічних систем (стор. 47-50). Втім, у проведеному дослідженні недостатньо уваги приділено потенційним негативним наслідкам цього процесу для конкурентного середовища. Серед таких викликів можна виділити зростання ринкової концентрації, посилення цифрової нерівності, високу залежність від глобальних платформ, а також нерівномірний доступ до цифрових ресурсів. Додаткове дослідження цих аспектів могло б істотно розширити розуміння впливу цифрової трансформації, дозволяючи ґрунтовніше оцінити співвідношення її переваг і загроз для розвитку конкурентних відносин.

2. Особливої уваги заслуговує трактування цифрової конкуренції як специфічного типу конкурентної взаємодії, що з'являється внаслідок цифрової трансформації економіки. Такий підхід об'єднує характеристики горизонтальної, вертикальної, локальної та глобальної конкуренції, інтегруючи також аспекти конкуренції та коопетиції. Важливим досягненням дослідження є всебічний аналіз особливостей конкурентних процесів на цифрових ринках, де автор переконливо демонструє істотні відмінності між цими процесами і традиційними ринковими відносинами (підрозділ 2.2). Проте дискусійним залишається питання щодо її економічної природи. В роботі недостатньо чітко вказано, чи можна розглядати цифрову конкуренцію як самостійну форму конкуренції з власними закономірностями функціонування, чи як результат адаптації класичних конкурентних механізмів до умов цифровізації, платформізації та алгоритмізації економіки. Більш детальне розкриття цього аспекту дозволило б посилити теоретико-методологічне підґрунтя дослідження та сприяло б уточненню категоріального апарату цифрової економіки. Адже саме розв'язання цієї проблеми впливає на вибір адекватних методів аналізу конкурентної динаміки, оцінки впливу цифрових платформ на ринок та розробку дієвих інструментів конкурентної політики в контексті цифрової економіки.

3. Попри ґрунтовний порівняльний аналіз моделей ex-post та ex-ante регулювання цифрових ринків і переконливе обґрунтування їх ролі в удосконаленій моделі регулювання конкурентних відносин (підрозділ 3.2 дисертації), потребують подальшої конкретизації критерії практичного вибору між зазначеними підходами залежно від рівня ринкової концентрації, масштабу цифрової платформи, характеру конкурентних ризиків та стадії розвитку цифрового ринку. Більш детальне опрацювання зазначених аспектів дозволило б посилити прикладну спрямованість авторських рекомендацій та розширити можливості їх використання у процесі формування й реалізації конкурентної політики України.

Додаткових зауважень, окрім тих, що вже були висвітлені у письмових відгуках

опонентів та рецензентів і на які здобувач надав вичерпні відповіді під час публічного захисту, не надходило. Дискусія мала конструктивний характер (без зауважень).

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Рябоволу Дмитру Анатолійовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

М.П.

Володимир СОБОЛЄВ